Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Il-parteċipazzjoni tas-soċjetà ċivili fl-implimentazzjoni tal-Pjanijiet ta' Azzjoni tal-PEV fil-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar: l-Armenja, l-Ażerbajġan u l-Ġeorġja"

(2009/C 277/07)

Rapporteur: **is-Sur ADAMCZYK**

Matul is-sessjoni plenarja tiegħu tal-15 u s-16 ta' Frar 2007, il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew iddeċieda, b'konformità mal-Artikolu 29(2) tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu, li jħejji opinjoni fuq inizjattiva proprja dwar:

Il-parteċipazzjoni tas-soċjetà ċivili fl-implimentazzjoni tal-Pjanijiet ta' Azzjoni tal-PEV fil-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar: l-Armenja, l-Ażerbajġan u l-Ġeorġja

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għar-Relazzjonijiet Esterni, inkarigata sabiex tipprepara l-ħidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-opinjoni tagħha nhar is-16 ta' April 2009. Rapporteur: is-Sur Andrzej Adamczyk.

Matul l-453 sessjoni plenarja tiegħu li nżammet it-13 u l-14 ta' Mejju 2009 (seduta tal-14 ta' Mejju 2009), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-opinjoni b'151 vot favur, 2 voti kontra u astensjoni waħda.

1. Konklużjonijiet

1.1. Il-Kawkażu tan-Nofsinhar huwa varjat ħafna f'termini ta' etniċità, lingwa, storja, reliġjon u politika. Dan, flimkien mal-kunflitti territorjali li hemm bħalissa u s-sekli ta' dominazzjoni barranija jwassal biex il-kwistjoni tat-twaqqif ta' Stat indipendenti, identità nazzjonali u d-difiża tal-indipendenza tixrob ħafna enerġija, mhux l-inqas tal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili.

1.2. S'issa la l-imsieħba soċjali u l-anqas organizzazzjonijiet oħra tas-soċjetà ċivili għadhom ma kellhom rwol xieraq fit-tfassil jew l-implimentazzjoni tal-Ftehimiet ta' Sħubija u Kooperazzjoni, li daħlu fis-seħħ fl-1999, jew il-pjanijiet ta' azzjoni tal-2007–2011 marbuta mal-Politika Ewropea tal-Viċinat, kemm ilhom li bdew in-negozjati dwar dawn il-kwistjonijiet.

1.3. Kemm l-implimentazzjoni tal-pjanijiet ta' azzjoni u n-negozjati li huma ppjanati għall-Ftehimiet ta' Assoċjazzjoni bħala strumenti bilaterali, u l-inizjattiva multilaterali tas-Sħubija tal-Lvant joffru opportunità biex is-soċjetà ċivili organizzata tipparteċipa f'attivitajiet relatati. Madankollu, biex dan jintlaħaq, hija meħtieġa l-parteċipazzjoni kemm tal-istituzzjonijiet Ewropej kif ukoll tal-Istati Membri.

1.4. Il-Kummissjoni Ewropea għandha tħeġġeġ lill-gvernijiet tal-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar biex jikkooperaw b'mod attiv mal-imsieħba soċjali u l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili fl-implimentazzjoni tal-pjanijiet ta' azzjoni u l-Ftehimiet ta' Sħubija u Kooperazzjoni.

1.5. Fl-istess waqt, l-istituzzjonijiet Ewropej għandhom jisħqu li d-drittijiet tal-bniedem u l-livelli tad-demokrazija, il-prinċipji tad-djalogu soċjali u dawk tad-djalogu ċivili għandhom jiġu rispettati fin-negozjati tal-pjan ta' azzjoni. Ir-rapporti annwali dwar l-implimentazzjoni tal-pjanijiet ta' azzjoni għandu jkun fihom valutazzjoni ta' dawn il-kwistjonijiet. Dan jista' jtejjeb kemm l-importanza tas-soċjetà ċivili kif ukoll l-indipendenza tal-organizzazzjonijiet tagħha u l-effetti pożittivi fuq il-ħarsien ta' drittijiet bażiċi tal-ħaddiema u l-ugwaljanza għan-nisa.

1.6. It-twaqqif ta' forum tas-soċjetà ċivili li huwa stipulat fl-inizjattiva tas-Sħubija tal-Lvant jista' jħaffef id-djalogu bejn l-organizzazzjonijiet mill-pajjiżi li huma fis-sħubija u d-djalogu bejniethom u l-awtoritajiet. Madankollu għandu jsir sforz biex ikun żgurat li l-organizzazzjonijiet li jipparteċipaw fil-forum huma verament rappreżentattivi u indipendenti. Il-KESE jista' jkollu rwol prominenti f'li jiżgura li dawn il-kriterji qed jiġu rispettati u fit-tħaddim tal-forum.

1.7. Għandhom jiġu promossi kuntatti globali bejn in-nies u bejn l-organizzazzjonijiet mill-pajjiżi fir-reġjuni u l-Istati Membri tal-UE, mhux l-inqas fuq bażi bilaterali. Għal dan il-għan, għandu jsir aktar faċli għan-nies mill-Kawkażu tan-Nofsinhar li jiksbu l-viża.

1.8. L-istituzzjonijiet tal-UE, li jista' jkollhom sehem fl-isforzi biex jissolvew il-kunflitti bejn pajjiżi fir-reġjun tal-Kawkażu tan-Nofsinhar, għandhom ifittxu li jinvolvu lill-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili fil-proċess ta' paċi, peress li jista' jkollhom impatt fil-proċess ta' rikonċiljazzjoni.

2. Daħla

2.1. Ir-reġjun tal-Kawkażu tan-Nofsinhar huwa magħmul minn tliet pajjiżi, l-Armenja, l-l-Ażerbajġan u l-Ġeorġja Minkejja l-fatt li dan ir-reġjun ma jkoprix żona kbira, huwa varjat ħafna f'termini ta' etniċità, lingwa, storja, reliġjon u politika.

2.2. Is-sitwazzjoni ssir aktar ikkumplikata minħabba li żewġ pajjiżi fir-reġjun, l-Armenja u l-Ażerbajġan, kellhom kunflitt għal dawn l-aħħar għoxrin sena fuq in-Nagorno-Karabakh u l-Ġeorġja ilha żmien twil li tilfet il-kontroll ta' żewġ provinċji, l-Abkażja u l-Ossezja tan-Nofsinhar. Is-sitwazzjoni hemmhekk kompliet tikkomplika ruħha bil-gwerra riċenti mar-Russja.

2.3. Minkejja t-tradizzjonijiet, l-istorja, u l-proċessi ta' żvilupp differenti, il-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar huma marbuta b'passat komuni ta' appartenenza mal-Unjoni Sovjetika, li ħalliet marka distinta f'ħafna oqsma tal-ħajja, l-iktar fl-isferi ekonomiċi u soċjali.

2.4. Bħala riżultat tal-kompożizzjoni multietnika tal-Kawkażu tan-Nofsinhar, kif ukoll il-kunflitti armati li hemm bħalissa, il-kwistjoni tat-tisħiħ tal-identità nazzjonali, il-bini tal-istat u tal-istituzzjonijiet, u d-difiża tal-indipendenza jibqgħu prijorità fit-tliet pajjiżi, mhux l-inqas għall-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili.

2.5. Is-sitwazzjoni politika fir-reġjun hija karatterizzata min-nuqqas serju ta' demokrazija. F'dan l-aħħar perjodu ta' indipendenza, li bilkemm ilu għoxrin sena, kien hemm kolpi ta' stat, gwerer ċivili u revoluzzjonijiet li b'mod ġenerali rnexxew. Gvernijiet suċċessivi ppruvaw jillimitaw l-attivitajiet tal-oppożizzjoni politika, jikkontrollaw il-mezzi tax-xandir u jinfluwenzaw l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, speċjalment tal-imsieħba soċjali. Kien biss wara r-revoluzzjoni tal-ward fil-Ġeorġja li seħħet trasformazzjoni demokratika f'dan il-pajjiż, għalkemm kemm l-organizzazzjonijiet indipendenti kif ukoll l-osservaturi esterni jindikaw ħafna nuqqasijiet fil-mod ta' kif taħdem id-demokrazija fil-Ġeorġja.

2.6. Is-sitwazzjoni ekonomika għadha diffiċli. In-nuqqas ta' infrastruttura moderna, it-teknoloġija skaduta, in-nuqqas ta' kapital tal-investiment lokali, l-iffinanzjar tal-armi u tal-installazzjonijiet militari u l-waqgħa tas-suq f'dawk li kienu Repubbliki Sovjetiċi huma l-kawżi ewlenin taċ-ċirkustanzi ekonomiċi ħżiena. Minħabba fid-depożiti li għandha ta' żejt u gass, l-Ażerbajġan tinsab f'qagħda differenti. Madankollu, id-dipendenza tal-ekonomija fuq settur wieħed u t-telfa tan-Nagorno-Karabakh u r-reġjun tad-dawra tal-Ażerbajġan ifissru li l-problemi ekonomiċi tal-pajjiż xorta għadhom serji.

2.7. Is-sitwazzjoni soċjali wkoll hija diffiċli ħafna. Parti kbira mill-popolazzjoni għadha qed tgħix taħt il-linja tal-faqar, id-differenzi fid-dħul bejn is-sinjuri u l-foqra qed jiżdiedu b'mod drammatiku, u hemm problemi soċjali serji, l-iktar fost ix-xjuħ u l-morda. Is-sitwazzjoni hija iktar imwiegħra minħabba l-livell għoli ta' qgħad u n-numru kbir ta' refuġjati tal-gwerra, speċjalment mill-Ġeorġja u l-Ażerbajġan. Barra minn hekk, skont diversi stimi, sa 60 % tad-dħul fil-Kawkażu tan-Nofsinhar ġej mis-settur informali, u dan joħloq problemi soċjali serji. Din is-sitwazzjoni kerha ħafna hija aktar gravi minħabba l-kriżi ekonomika globali li għaddejja bħalissa. Biex tagħqad hemm problema ta' korruzzjoni mifruxa.

2.8. Is-sitwazzjoni ġeopolitika tal-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar hija kumplessa ħafna f'termini tar-relazzjonijiet diffiċli ma' xulxin u mal-pajjiżi ġirien. Huwa ċar li ser ikun diffiċli li jingħeleb l-iżolament ġeorafiku tagħhom mill-bqija tad-dinja mingħajr il-parteċipazzjoni attiva ta' pajjiżi ġirien kbar bħat-Turkija u r-Russja. Għalhekk huwa fl-interess tagħhom li jinnormalizzaw u jtejbu kemm jista' jkun ir-rabtiet tagħhom ma' dawk il-pajjiżi. F'dan ir-rigward, jista' jkun siewi l-fatt li t-tliet pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar flimkien mar-Russja u t-Turkija jieħdu sehem fis-Sinerġija tal-Baħar l-Iswed, li hija inizjattiva multilaterali ta' kooperazzjoni reġjonali ġdida.

2.9. L-agrikoltura hija waħda mill-assi potenzjali tal-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar. Madankollu, għadha lura, irvinata b'politiki irrazzjonali tal-passat u n-nuqqas ta' investiment fil-preżent. Għalhekk, bil-ftuħ fir-relazzjonijiet ta' kummerċ bejn dawn it-tliet pajjiżi u s-suq tradizzjonali tagħhom, ir-Russja tista' toffri stimolu importanti għall-iżvilupp fl-agrikoltura.

3. Il-Politika Ewropea tal-Viċinat (PEV) fil-Kawkażu tan-Nofsinhar

3.1. Oriġinarjament, il-Kawkażu tan-Nofsinhar ma kienx fil-Politika Ewropea tal-Viċinat (PEV). Ma kienx qabel mar-reġjun wera li kien interessat f'kuntatti aktar mill-qrib mal-Ewropa u fuq kollox wara r-rivoluzzjoni tal-ward f'Ġeorġja li kien hemm prospett ġdid ta' kooperazzjoni.

3.2. Il-pjanijiet ta' azzjoni għat-tliet pajjiżi ġew adottati f'Novembru 2006 wara sentejn ta' negozjati u huma l-bażi tal-kooperazzjoni għall-perjodu 2007–2011. Il-prijoritajiet tal-pjanijiet ta' azzjoni huma simili għall-Armenja, l-Azerbajġa u l-Ġeorġja u jkopru l-kwistjonijiet li ġejjin, fosthom:

— it-tisħiħ tal-istat tad-dritt, speċjalment bir-riforma tas-sistema ġudizzjarja skont il-livelli tal-Kunsill tal-Ewropa,

— it-tisħiħ tad-demokrazija u l-garanzija tar-rispett tad-drittijiet tal-bniedem, fost l-oħrajn, permezz tal-promozzjoni tal-gvernijiet lokali,

— il-ħolqien tal-kundizzjonijiet għal mezzi tax-xandir indipendenti,

— titjib fis-sitwazzjoni ekonomika bil-ħolqien ta' kundizzjonijiet aħjar għan-negozju u l-intrapriża, riforma tas-sistema tat-taxxa u l-ġlieda kontra l-korruzzjoni,

— il-kisba ta' stabbiltà akbar permezz tal-appoġġ għal żvilupp ekonomiku sostenibbli u koeżjoni soċjali, billi jonqsu ż-żoni ta' faqar u jittieħdu miżuri għall-ħarsien tal-ambjent.

— it-tisħiħ tal-kooperazzjoni reġjonali fil-Kawkażu tan-Nofsinhar,

— miżuri biex tinstab soluzzjoni ta' paċi għall-kunflitti territorjali.

3.3. Il-PEV ma hija marbuta bl-ebda mod ma' sħubija potenzjali fl-UE għall-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar. Madankollu, tidentifika oqsma għal kooperazzjoni aktar mill-qrib, li tqarreb lil dawn il-pajjiżi lejn il-livelli stabbiliti mill-acquis communautaire. Potenzjalment, jekk ikunu jixtieq**u**, tista' twassal ukoll biex jidħlu fiż-Żona Ekonomika Ewropea.

3.4. S'issa la l-imsieħba soċjali u lanqas organizzazzjonijiet oħra tas-soċjetà ċivili għad ma kellhom rwol importanti fin-negozjati tal-prinċipji tal-Ftehimiet ta' Sħubija u Kooperazzjoni u l-Pjanijiet ta' Azzjoni jew fl-implimentazzjoni tagħhom, għalkemm is-sitwazzjoni tvarja minn pajjiż għall-ieħor u skont kemm huma dinamiċi l-organizzazzjonijiet individwali. Dawk l-organizzazzjonijiet li ppruvaw jipparteċipaw fil-proċess, xi drabi għamlu dan fuq inizjattiva proprja, u kontra x-xewqat tal-awtoritajiet aktar milli fuq talba tagħhom.

3.5. Kemm l-implimentazzjoni tal-Pjanijiet ta' Azzjoni bħala għodda ewlenija fl-approċċ bilaterali kif ukoll l-inizjattiva multilaterali l-ġdida tas-Sħubija tal-Lvant joffru opportunità biex is-soċjetà ċivili organizzata tipparteċipa aktar fil-ħidma li qed issir u f'miżuri relatati. Iżda, biex dawn l-organizzazzjonijiet jkunu jistgħu jikkooperaw tassew, irid ikun hemm xi ftit tal-inizjattiva u monitoraġġ min-naħa tal-istituzzjonijiet Ewropej u għajnuna mill-organizzazzjonijiet imsieħba fl-Istati Membri tal-UE.

4. **Min Iħaddem**

4.1. L-organizzazzjonijiet ta' min iħaddem fit-tliet pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar jidhru li huma taħt l-influwenza qawwija tal-awtoritajiet, mhux l-inqas għaliex parti importanti tal-attività ekonomika ssir mis-settur statali. Madankollu, ir-raġunijiet għal din l-influwenza u l-mod kif titħaddem mhumiex l-istess f'kull pajjiż.

4.2. Karatteristika importanti tal-organizzazzjonijiet tan-negozji hija l-importanza kruċjali tal-kmamar tal-industrija u tal-kummerċ. Għalkemm dawn mhumiex organizzazzjonijiet ta' min iħaddem f'sens strett u għalkemm il-ħidma u l-oqsma tagħhom ta' attività huma aktar wesgħin milli li jirrappreżentaw in-negozji bħala msieħba soċjali, ir-rabtiet mill-viċin li huma jkollhom mal-gvernijiet u l-pożizzjoni tagħhom li hija spiss dik ta' kważi gvernijiet tfisser li dawn l-organizzazzjonjiet huwa awtoritattivi ħafna iżda mhux partikolarment indipendenti.

4.3. Minħabba d-dgħufija tagħhom, il-fatt li mhumiex partikolarment rappreżentattivi u r-rabtiet tagħhom mal-awtoritajiet tal-istat, li spiss jieħdu forma ta' dipendenza, l-organizzazzjonijiet ta' min iħaddem ma jinsabux f'qagħda li jkollhom rwol ta' imsieħba soċjali sħaħ fin-negozjati mal-għaqdiet tal-ħaddiema, li huma sfurzati li jiddiskutu diversi kwistjonijiet b'mod dirett mal-gvern kemm jekk jixtiequ u kemm jekk le. Madankollu, il-karatteristiċi speċifiċi tal-organizzazzjonijiet ta' min iħaddem ivarjaw minn pajjiż għall-ieħor.

4.3.1. Minkejja l-pressjoni kbira għall-privatizzazzjoni mill-gvern tal-Ġeorġja li huwa mixħut aktar lejn in-naħa tas-suq, sezzjoni kbira tal-industrija hija taħt il-kontroll tal-istat, u l-maġġoranza tan-negozji privatizzati huma f'idejn investituri mir-Russja jew il-Każakistan. B'hekk il-gvern huwa aktar ħerqan li jindaħal fi kwistjonijiet ta' min iħaddem u jżid ir-raġunijiet biex jagħmel dan.

4.3.2. Is-setturi ewlenin tal-ekonomija Armena għadhom f'idejn il-veterani tal-gwerra tan-Nagorno-Karabakh, li ħolqu grupp privileġġjat ta' intraprendituri. Fl-istess waqt, qed jinżammu r-rabtiet reċiproċi finanzjarji, kummerċjali u politiċi bejn in-nies tan-negozju, il-parlamentari u l-politiċi fil-gvern. Issa li l-ġenerazzjoni tal-ġellieda fil-gwerra tan-Nagorno-Karabakh qed joħorġu mix-xena, u b'riżultat tal-kooperazzjoni mal-organizzazzjonijiet ekwivalenti fl-Ewropa, l-organizzazzjonijiet tan-negozju fl-Armenja jistgħu jibdew jaqdu r-rwol aktar tradizzjonali ta' msieħba soċjali.

4.3.3. Is-settur tal-enerġija jifforma 90 % tal-ekonomija Ażerbajġana u għadu taħt is-superviżjoni diretta tal-president. Dan, flimkien mal-fatt li l-ogħla klassi fin-negozju f'setturi oħra tal-ekonomija hija magħmula minn amministraturi żgħażagħ li huma lejali lejn l-Awtoritajiet tal-Istat, ħafna minnhom b'livell għoli ħafna ta' edukazzjoni u mħarrġa fl-Ewropa tal-Punent jew fl-Istati Uniti, ifisser li l-organizzazzjonijiet ta' min iħaddem qed jibda jkollhom rwol dejjem iktar ta' msieħeb soċjali.

5. **L-għaqdiet tal-ħaddiema**

5.1. L-għaqdiet tal-ħaddiema fit-tliet pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar huma differenti ħafna minn xulxin; fil-biċċa l-kbira dan huwa minħabba l-ekonomiji differenti kif ukoll il-kundizzjonijiet soċjali u politiċi li jaħdmu fihom. Fost il-karatteristiċi komuni hemm it-tnaqqis sinifikanti fin-numru ta' membri tul is-snin, u l-isforzi, li xi ftit jew wisq irnexxew, biex jaġġornaw strutturi u metodi organizzattivi skaduti. Minkejja li kien hemm bosta tentattivi, s'issa ma kienx possibbli li titwaqqaf alternattiva reali għall-għaqdiet tal-ħaddiema eżistenti u fil-prattika dan jippermetti lill-organizzazzjonijiet li kienu jeżistu meta seħħet l-indipendenza jkollhom id-dritt esklussiv li jirrappreżentaw lill-ħaddiema.

5.2. Madankollu, dawn l-organizzazzjonijiet huma differenti fil-livell ta' indipendenza mill-awtortajiet tal-istat u fil-viċinanza tar-rabtiet li għandhom mal-organizzazzjonijiet ta' min iħaddem li magħhom huma sħab.

5.2.1. L-għaqdiet tal-ħaddiema tal-Ġeorġja huma relattivament indipendenti mill-gvern u l-amministrazzjoni tal-president, li magħhom jinsabu f'kunflitt. Din hija sitwazzjoni diffiċli minħabba fl-akkużi ta' mġieba mhux patrijottika u anke sabotaġġ f'sitwazzjoni ta' gwerra. Iżda hija wkoll waħda li ma tistax tiġi evitata fid-dawl tal-arroganza tal-awtoritajiet u n-nuqqas tagħhom li jqisu l-opinjoni tal-imsieħba soċjali. Id-drittijiet tal-għaqdiet tal-ħaddiema u tal-ħaddiema nfushom inkisru kemm il-darba u ddaħħal kodiċi tax-xogħol ġdid mingħajr konsultazzjoni.

5.2.2. L-għaqdiet tal-ħaddiema tal-Armenja, li kienu l-aħħar mit-tliet pajjiżi li bdew ir-riformi, rari ħafna jieħdu pożizzjoni kritika jew indipendenti lejn l-awtoritajiet tal-istat, u ilhom ma jagħmlu riformi kbar żmien twil minn mindu saru indipendenti mill-istruttura pan-Sovjetika. Dan kien minħabba fis-sitwazzjoni ta' gwerra u l-prinċipju ta' korrettezza politika tal-pajjiż li kien jitlob appoġġ għall-awtoritajiet bħala obbligu patrijottiku. Il-bidla fit-tmexxija tal-konfederazzjoni tal-għaqdiet tal-ħaddiema, li seħħet fl-2007, ser jippermettilha li ssir aktar dinamika fl-attivitajiet tagħha u aktar indipendenti.

5.2.3. L-Awtoritajiet tal-Istat tal-Ażerbajġan, mill-mument li l-grupp attwali kiseb il-poter, tat ħafna attenzjoni lid-djalogu soċjali u l-garanzija tal-armonija soċjali. L-għaqdiet tal-ħaddiema, li jappoġġjaw din il-politika, jixtiequ jiksbu kemm jistgħu għall-ħaddiema, mingħajr ma jidħlu f'kunflitti kbar u jevitaw li jipperikolaw l-unità nazzjonali. Dan ħoloq mudell korporattiv speċifiku għall-għaqdiet tal-ħaddiema, b'mod partikolari fl-aktar settur industrijali sinjur (l-enerġija) u fis-settur tas-servizzi tal-istat. L-għaqdiet tal-ħaddiema, li għandhom indipendenza relattivament konsiderevoli, jiddefendu b'mod attiv id-drittijiet soċjali u l-ġid tal-membri tagħhom, filwaqt li jevitaw il-konfrontazzjoni diretta mal-gvern. Din tidher li hija l-unika strateġija possibbli bħalissa.

6. Organizzazzjonijiet nongovernattivi li jirrappreżentaw interessi oħrajn

6.1. L-NGOs fil-Kawkażu tan-Nofsinhar jistgħu jinqasmu fi tliet gruppi skont kif jiffinanzjaw l-attivitajiet tagħhom:

— NGOs indipendenti, li jiffinanzjaw l-attivitajiet tagħhom permezz tal-kontributi tal-membri, servizzi pprovduti esternament jew fuq il-bażi ta' ġid akkumulat jew li ntiret;

— NGOs li twaqqfu, huma ffinanzjati jew ikkontrollati mill-gvern;

— NGOs li jiddependu minn donaturi esterni, ġeneralment barranin.

6.2. Karatteristika tipika tal-NGOs tar-reġjun tal-Kawkażu tan-Nofsinhar hija l-varjetà wiesgħa ta' għanijiet u ħidmiet kif ukoll in-natura tagħhom li spiss hija tranżitorja. L-NGOs ta' spiss jitwaqqfu u wara jgħibu meta jkunu temmew ħidma speċifika jew wara li l-fondi tagħhom jispiċċaw.

6.3. In-nuqqas ta' tradizzjoni ta' organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, il-kunflitti armati u d-diffikultajiet fl-attivitajiet taliffinanzjar jagħmilha diffiċli biex jitwaqqfu organizzazzjonijiet li huma verament indipendenti.

6.4. Wara r-rovina ekonomiku u l-katastrofi soċjali li seħħew filperjodu tal-bidu wara l-waqgħa tal-Unjoni Sovjetika, proporzjon kbir tal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili ffukaw l-isforzi tagħhom fuq il-ġlieda kontra l-faqar u t-titjib fil-livell ta' għejxien.

6.4.1. Is-soċjetà ċivili tidher li qed tiżviluppa b'mod dinamiku l-aktar fil-Ġeorġja. Hemm madwar 100 NGO, li ġew rikonoxxuti mill-osservaturi indipendenti u li huma attivi f'oqsma bħall-ġlieda kontra l-korruzzjoni u l-promozzjoni tal-istat tad-dritt, id-drittijiet tal-bniedem u tal-minoranzi, il-libertà tal-istampa, il-ħarsien tal-ambjent u s-sigurtà tal-enerġija.

6.4.2. Fl-Armenja, il-gruppi ewlenin ta' NGOs huma dawk b'kummissjoni diretta mill-gvern jew l-organizzazzjonijiet internazzjonali biex jagħmlu analiżi politika jew ifasslu dokumenti ta' strateġija u dawk li jwettqu proġetti f'oqsma bħall-edukazzjoni, il-kura tas-saħħa u l-ħarsien soċjali. Fenomenu interessanti huwa t-trasformazzjoni ta' xi NGOs f'negozji żgħar ta' servizzi kummerċjali wara t-tkomplija ta' proġett.

6.4.3. Fl-Ażerbajġan il-Forum nazzjonali tal-NGOs li twaqqaf fl-1999 bl-appoġġ tal-UNDP jirrappreżenta taħlita ta' aktar minn 400 NGO li huma parzjalment dipendenti fuq il-gvern, sostenituri barranin jew il-partiti tal-oppożizzjoni, u l-ftit organizzazzjonijiet li jifdal isostnu lilhom infushom billi jitolbu ħlas għas-servizzi tagħhom. Minkejja dan kollu, hemm ukoll numru żgħir ta' organizzazzjonijiet li jżommu n-newtralità politika tagħhom u filġejjieni jista' jkollhom sehem ikbar fl-għaġna tal-opinjonijiet.

7. Perspettivi u rakkomandazzjonijiet

7.1. L-implimentazzjoni tal-Pjanijiet ta' Azzjoni tal-Politika Ewropea tal-Viċinat toffri opportunità li s'issa għandha ma ġietx sfruttata biex jissaħħaħ id-djalogu soċjali u ċivili f'termini ta' kooperazzjoni Ewropea mal-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar.

7.1.1. Il-Kummissjoni Ewropea għandha tħeġġeġ lill-gvernijiet tal-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar jikkonsultaw lill-imsieħba soċjali u organizzazzjonijiet oħra tas-soċjetà ċivili dwar il-pjanijiet u jdaħħluhom fi sforzi konġunti fl-implimentazzjoni, il-monitoraġġ u l-valutazzjoni ta' dawn il-pjanijiet. Lanqas l-aħjar prattika ta' kuntatti diretti bejn ir-rappreżentanti tal-UE u l-organizzazzjonijiet magħżula ma tista' tieħu post din il-ħaġa. Dan ikun sinifikanti kemm għall-implimentazzjoni tal-pjanijiet ta' azzjoni kif ukoll biex jiżdiedu l-importanza u r-rwol tas-soċjetà ċivili.

7.1.2. Waqt in-negozjati tal-pjanijiet ta' azzjoni u l-Ftehimiet ta' Sħubija u Kooperazzjoni, il-Kummissjoni Ewropea għandha tagħti aktar importanza lir-rispett tad-drittijiet umani u l-livelli tad-demokrazija, il-prinċipji tad-djalogu soċjali u dawk tad-djalogu ċivili, fosthom id-dritt tal-assoċjazzjoni u li jsiru negozjati kollettivi. Tkun ħaġa tajba li r-rapporti annwali dwar l-implimentazzjoni tal-pjanijiet ta' azzjoni jkun fihom valutazzjoni fil-fond ta' dawn il-kwistjonijiet.

7.1.3. Il-gvernijiet tal-pajjiżi individwali għandhom jagħmlu kampanja mifruxa ta' informazzjoni dwar l-UE, l-istituzzjonijiet tagħha u l-*acquis communautaire* kif ukoll dwar il-politika tal-viċinat u l-implimentazzjoni tal-pjanijiet ta' azzjoni, filwaqt li jaħdmu flimkien mal-istituzzjonijiet Ewropej u jikkooperaw mill-qrib mal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili. Għandhom jinħolqu għodod u strumenti finanzjari xierqa għal dan il-għan. Għodda minnhom tista' tkun il-possibbiltà ta' għotjiet żgħar Ewropej għall-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, maħluqa apposta għalhekk.

7.2. L-inizjattiva l-ġdida tas-Sħubija tal-Lvant ser toffri opportunità ġdida biex jissaħħu l-kuntatti bejn l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili tal-Kawkażu tan-Nofsinhar u l-Unjoni Ewropea u, fuq kollox, biex jissaħħaħ id-djalogu ċivili lokalment.

7.3. Il-proposta fl-inizjattiva tas-Sħubija tal-Lvant li jitwaqqaf forum tas-soċjetà ċivili bit-tir li jippromovi l-kooperazzjoni bejn l-organizzazzjonijiet u jiffaċilita d-djalogu bejnhom u l-awtoritajiet hija inizjattiva siewja, iżda għandha tmur id f'id ma' monitoraġġ mill-istituzzjonijet Ewropej biex jiżguraw li dan id-djalogu jkun ġenwin.

7.3.1. Hemm bżonn li jsir sforz biex ikun żgurat li r-rappreżentanti jinħatru fil-forum b'mod demokratiku u li l-forum għandu jkun fih l-aktar organizzazzjonijiet rappreżentattivi, demokratiċi u indipendenti. Il-KESE jista' jkollu rwol prominenti f'dan il-proċess billi jiżgura li dawn il-kriterji jiġu rispettati fit-tħaddim tal-forum.

7.3.2. Barra minn hekk, jekk il-forum, bħala korp, ikun jista' jiġbor fih membri minn pajjiżi oħra li jinsabu fis-Sħubija tal-Lvant, dan jagħmilha possibbli għas-soċjetà ċivili li testendi l-prinċipju tal-kooperazzjoni multilaterali biex iħaddan pajjiżi barra mill-Kawkażu tan-Nofsinhar.

7.4. Is-Sħubija tal-Lvant għandha tippromovi kuntatti effettivi bejn il-popli u l-organizzazzjonijiet fl-oqsma tal-edukazzjoni, ix-xjenza, il-kultura, il-ġlieda kontra d-diskriminazzjoni u l-intolleranza kif ukoll ir-rispett reċiproku bejn il-popli. Biex dan jintlaħaq, għandu jsir aktar faċli li n-nies mill-Kawkażu t'isfel jiksbu l-viża.

7.5. Kemm il-Politika Ewropea tal-Viċinat kif ukoll is-Sħubija tal-Lvant jippermettu lis-soċjetà ċivili fil-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar biex mhux biss tagħmel kuntatt mal-istituzzjonijiet tal-UE iżda wkoll li tifforma kooperazzjoni bilaterali mal-organizzazzjonijiet sieħba tagħha stess. Ikun siewi ħafna wkoll li jitwaqqaf mekkaniżmu biex jappoġġja l-iżvilupp tal-kooperazzjoni mal-kontropartijiet tal-UE.

7.6. Waħda mill-problemi li qed tolqot il-pajjiżi tal-Kawkażu tan-Nofsinhar hija l-kunflitti armati li għaddejjin bħalissa. Minbarra r-rwol ovvju tal-istituzzjonijiet tal-UE fl-isforzi biex dawn il-kunflitti jissolvew, jidher li l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili jista' jkollhom rwol ta' appoġġ fil-proċess ta' paċi, speċjalment fil-promozzjoni tiegħu fost il-poplu tagħhom stess. Inizjattivi reġjonali konġunti jista' jkollhom importanza partikolari hawnhekk, billi l-kuntatti bejn organizzazzjonijiet imsieħba tal-pajjiżi f'kunflitt isiru l-punt ta' tluq għall-proċess diffiċli ta' rikonċiljazzjoni.

Brussell, l-14 ta' Mejju 2009

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Mario SEPI